

PROJEKT UČENIKA SEDMOGA RAZREDA *MARKO MARULIĆ: 500 GODINA POSLIJE*

UVOD: NADAHNUĆE I MOTIVACIJA

Povedete li razgovor s prosječnim sredovječnim stanovnikom Hrvatske o književnicima kojih se sjeća iz vremena svojega školovanja ili kao neizostavnoga dijela opće kulture, nema sumnje da će se pojaviti ime Marka Marulića. I svaki će od tih sugovornika potvrditi da je Marul važan. No to prisjećanje uglavnom je obavijeno tamnim tonovima jer nas je „netko nekad tjerao na čitanje Marulićeve *Judite*”. Mora li biti tako i je li Marulić zaista rezerviran za više razrede, za obrazovaniju populaciju, kao kanon koji nema nikakvih dodirnih točaka s današnjim generacijama?

Inspirirane nedovoljnom zastupljenošću starih hrvatskih pisaca u kurikulumu predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole, ali i proglašenjem 2024. godine Godinom Marka Marulića, stručna suradnica knjižničarka Tanja Konforta i učiteljica hrvatskoga jezika Josipa Kvasina Rimac osmislile su projekt za učenike sedmoga razreda Osnovne škole Cvjetno naselje. Cilj projekta *Marko Marulić: 500 godina poslije* bio je upoznati učenike s hrvatskom kulturnom i književnom baštinom, likom i djelom Oca Hrvatske Književnosti, ali i uočiti njegov trag i utjecaj na današnjicu, pola tisućljeća nakon njegove smrti. Naravno, iznimno je važno bilo pokazati učenicima da stariji hrvatski pisci nisu bauk, nego da itekako mogu komunicirati i s pripadnicima alfa-generacije.

Projekt je proveden u trima fazama tijekom nastavne godine 2023./2024., a završio je postavljanjem izložbe rezultata projekta u auli škole u travnju 2024. godine.

1. FAZA: ISTRAŽIVANJE

Učenici su se na početku projekta upoznali s društveno-povijesnim okolnostima Marulićeva doba, istraživali i proučavali njegov život i djelo te uočavali utjecaj koji je na svoje suvremenike imao za života. Koristeći se referentnom literaturom, monografijama o Maruliću i mrežnim izvorima, istraživali su pojavnost Marka Marulića u današnjoj svakodnevici i kulturi. Naravno, pritom su neizostavne bile mnoge njima nepoznate riječi, no to je bila prilika da nauče što su, primjerice, humanizam, renesansa, poklisar, egzaminator i sl.

* Josipa Kvasina Rimac učiteljica je hrvatskoga jezika, a Tanja Konforta stručna je suradnica knjižničarka u Osnovnoj školi Cvjetno naselje.

Mnogo su otkrili i dijeleći spoznaje tijekom samostalno organizirane šetnje gradom i istraživanja lokacija nazvanih po Maruliću.

Brojne ulice, trgovi i ustanove nazvani po Marku Maruliću, spomenici podignuti njemu u čast, novčanica s njegovim likom te spominjanja u suvremenoj literaturi iskustveno su učenike poučavali važnosti Marka Marulića u hrvatskoj (ne samo književnoj) baštini, ali i rasvjetljivali opravdanost njegova nadimka *Otac Hrvatske Književnosti*. U tome se trenutku pojavila potreba za čitanjem i prepričavanjem *Judite*. Taj prvi književni tekst na hrvatskome jeziku, nakon početnoga nerazumijevanja zbog udaljenosti od starosplitske čakavštine 16. stoljeća i jednako zahtjevne grafije, kod učenika izaziva divljenje zbog pothvata glavne junakinje, ali i same teme u povijesnim okolnostima u kojima je obrađena. Potvrda je to Marulićeve svestremene aktualnosti.

2. FAZA: USUSTAVLJIVANJE REZULTATA

U drugoj fazi projekta učenici su mogli izabrati na koji će način upotrijebiti i prikazati što su doznali, stoga su se po afinitetima podijelili u skupine. Dio učenika prikazivao je život i djelo na plakatima koje su izradili u alatu Canva. Osim biografskih činjenica povezanih s Marulićevom obiteljskom i obrazovnom pozadinom, plakati su prikazivali podatke o njegovim latinskim i hrvatskim djelima, ali i njegovu prevoditeljskome radu.

O privatnom životu Marka Marulića ne zna se mnogo. Postoje podatci da je nakon navršene šezdesete godine otišao iz rodnog Splita na Soltu, ali se nakon dvije godine ponovno vratio u Split. Umro je u **Splitu 5. siječnja 1524. godine**, a pokopan je u splitskoj crkvi **sv. Franc.**

Pisao je na latinskome, hrvatskome i talijanskom jeziku, a prevodio je s talijanskog na latinski (Petrarca i Dantea), s talijanskog na hrvatski (Petrarca), s latinskog na hrvatski (Katona, Tomu Kempenca, Bonaventuru) i s hrvatskog na latinski (Hrvatske kronike). Koristio je splitsku čakavicu uz povremene utjecaje staroslavenskog, dubrovačkog i štokavskog narječja.

Mnogim svojim latinskim djelima, koja čine najveći dio njegova sadržaja staroslavenskog, stekao je europsku slavu, njegova su djela veća za života, te u stoljećima nakon njegove smrti, prevedena na brojne jezike:

Judita – talijanski, latvijški, mađarski, engleski, francuski;
Evangelistar – hrvatski, španjolski;
Pedeset prica – hrvatski, engleski, francuski, njemački, talijanski.

FRANCIS, M. F.
 Including 3 Bizarre Handwritten Manuscripts
 Eggs, Rock and Tools
 The
 of Women and Girls
 my closet
 keep clean
 Dancers with
 the

Skupini učenika zanimljiv je bio podatak da u *Molitvi suprotiva Turkom* postoji akrostih, no velik im je izazov bio pronaći ga samostalno, pa su stupili u kontakt s osobom koja ga je „otkrila” – danas nažalost preminulim Lukom Paljetkom, koji im je olakšao zadatak, ali i udijelio pokoji savjet.

Skupina učenica stupila je u kontakt s pjesnikom Lukom Paljetkom i zamolila ga za pomoć pri traženju akrostiha u Molitvi suprotiva Turkom.

Našle su se tu i zanimljivosti koje su učenicima osobito privukle pozornost, poput pojavnosti Marulićeva lika na poštanskoj marki i novčanici od 500 kuna ili, pak, broja osoba koje na posljednjemu popisu stanovništva Republike Hrvatske nose imena njime inspirirana – Marul i Judita.

Prema popisu stanovništva iz 2021. u Republici Hrvatskoj 429 osoba nosi ime Judita, a 68 Marul.

Marko Marulić, otac hrvatske književnosti

18. kolovoza 1450., Split – 5. siječnja 1524., Split

- prvi hrvatski pjesnik, među velikim europskim humanistima
- Otac Hrvatske Književnosti – napisao *Juditu* – prvi ep na hrvatskome jeziku
- *Dan hrvatske knjige* obilježava se 22. travnja – dana kada je 1501. Marulić dovršio pisanje *Judite*
- Godinom Marka Marulića proglašena je 2021. uz 500. obljetnicu prvotiska *Judite*, a 2024. uz 500. obljetnicu njegove smrti
- jedan od najprevedenijih hrvatskih književnika svih vremena: njegova djela prevedena na talijanski, španjolski, portugalski, francuski, engleski i njemački jezik
- prvi upotrijebio riječ *psihologija*
- njegov portret na novčanici od 500 kuna

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, u RH je 429 ženskih osoba imena Judita, a 68 osoba imena Marul

Ema Šilić, Rita Galić, Nika Maronić, Dora Zopf i Lukas Đuras, 7.b

Učenicima je bilo iznimno zanimljivo zamijetiti da je već u svoje vrijeme Marulić uživao veliki ugled i da su se njegovi suvremenici rado pozivali na njega (Jerolim Kavanjin u djelu *Bogatstvo i uboštvo*, Petar Hektorović u *Ribanju i ribarskom prigovaranju*, Petar Zoranić u *Planinama*), a i dalje je zanimljiv suvremenim autorima koji se vraćaju njemu i njegovim temama (Tin Ujević u pjesmi *Oproštaj* iz 1914. godine, Pavao Pavličić u *Pokori*, Miro Gavran u svojoj inačici *Judite*).

Marulić u djelima svojih suvremenika

Bogatstvo i uboštvo
Jerolim Kavanjin

„Mi Marulić i ovaj Marul, dragi dno, ljubav, prava ga, nemoj, i za čudo mi, kamo, kad, čim se, kad, kadje, jerno, gdi, uo.“

Ribanje i ribarsko prigovaranje
Petar Hektorović

„... Marulić, koji je bio jedan od najvećih hrvatskih humanista, a koji je bio i jedan od najvećih hrvatskih pjesnika.“

Planine
Petar Zoranić

„... Marulić, koji je bio jedan od najvećih hrvatskih humanista, a koji je bio i jedan od najvećih hrvatskih pjesnika.“

Leika Božan, Martina Burilj, Jan Goloprić, Pavla Novaković i Tena Velikonović, 7.b

Marulić u djelima suvremenih autora

Pokora
Miro Gavran

Oproštaj
Tin Ujević

Judita
Miro Gavran

Skrivena teorija
Pavao Pavličić

Judita
Miro Gavran

Leika Božan, Martina Burilj, Jan Goloprić, Pavla Novaković i Tena Velikonović, 7.b

U Pokori Pavla Pavličića glavni lik Vitomir Krpan pronalazi izgubljeno izdanje Judite koje fantastično djeluje na tekstove u blizini.

Zanimanje za Marulića živi i dalje – autori i izdavači priređuju obrade njegovih djela na suvremenome jeziku ili u stripu i time omogućuju suvremenoj i mladoj publici razumijevanje Marulićevih djela i, važnije, upoznavanje s temeljima hrvatske književne baštine.

Marulićeva publika danas

Marul i njegovo stado
Hrvatski velikani:
Marul i njegov
grad, urednik:
Darko Macan,
Astoria d.o.o.,
2008.

JUDITA
Zrinka Perković
Dodig, Ana Tafra i
Martin Zalar, Judita,
Ljevak, 2022.

Dino Milinović,
Marulov san,
Hrvatska
sveučilišna
naklada, 2019.

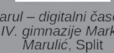
Andrijana Grgičević,
Marin Baučić,
Marul i Judita: priča
glasovita, Ibis grafika
d.o.o. 2021.

**EN
CI
KL
OP
ED
IJA
MARUL**
by Miroslav

Enciklopedija, brale
– Marul, Mladi
knjižničari "Marul",
2020./2021.

Marul – digitalni časopis
IV. gimnazije Marko
Marulić, Split

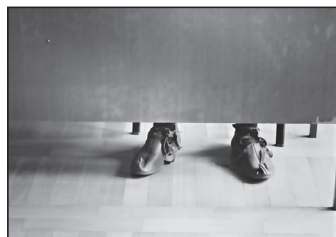
26 PRIX MARULIĆ
Grand prix Marulić – Međunarodni festival
igrane i dokumentarne radiodrame

Stručni tekstovi: Rado Bogišić, Marko Marulić, naš suvremenik
Maciej Czerwinski, Judita u suvremenoj hrvatskoj prozi: kodiranja,
imaginacije, solifacije i drugi.

*U listopadu 2024., dakle
po završetku projekta,
Hrvatska narodna banka
pustila je u optjecaj
prigodnu kovanicu od 2
eura s portretom i imenom
Marka Marulića.*

Skupina učenika u školskoj je knjižnici snimala intervju s Markom Marulićem, kojega je utjelovio učenik Luka Miholić, a pitanja i odgovore za zamišljeni intervju crpili su iz spoznaja o Marulićevu životu i radu. Knjižnicu su prilagodili prostoru za snimanje – donijeli stariji namještaj, oslikali pozadinu kao renesansni prozor, a kostim za Marula posudili s HRT-a. Osvrnuli su se na njegovo obiteljsko okružje, školovanje, građanski posao, u prvome redu s obzirom na prvi ep na hrvatskome jeziku, ali i na riječ *psihologija*, koju je prvi upotrijebio. Za kraj je „Marulić” ostavio poruku današnjemu čitatelju i potaknuo ga na ono što je uvijek važno – čitanje.

Danas Marulićevo ime nose mnoge škole, ulice, trgovi i manifestacije, a učenici su najprije istražili što je u Zagrebu nazvano po njemu. Ubrzo se potraga proširila na ostale gradove u Hrvatskoj, a zatim i šire. Rezultat je prikazan u interaktivnoj karti koju su učenici skloniji programiranju izradili u programskome jeziku *Python* (*folium* knjižnica) i spremili u formatu HTML. Pritiskom mišem na kartu može se vidjeti broj objekata nazvanih po Maruliću, a zatim i koji su; zelenim su znakom označene ulice, narančastim ustanove uz koje je naveden i kratki opis, dok plavi znak označava spomenike, također uz opis i fotografiju.

Osim mnogih gradova i mjesta koja u Republici Hrvatskoj nose ime Marka Marulića, učenike je oduševilo otkriće da mu je spomenik postavljen u Santiagu, glavnome gradu Čilea. Spomenik je djelo Vaska Lipovca, a postavljen je 2007. godine.

Privođenjem provedbe projekta kraju pristizalo je proljeće i ljepše vrijeme, pa je na školskome igralištu dronom snimljena fotografija učenika i učitelja produženoga boravka u obliku broja 500.

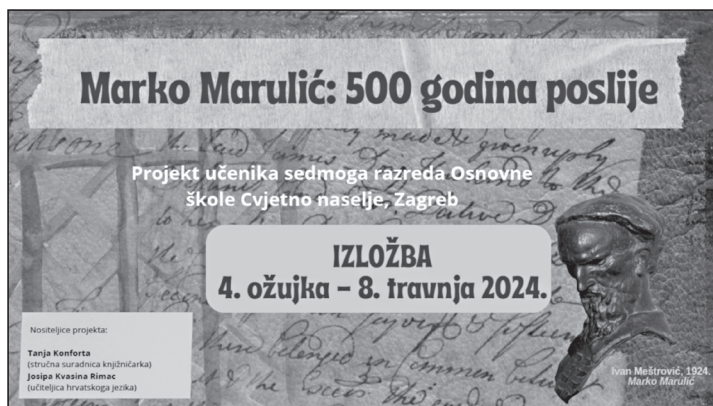
Putovanje vremenoplovom:
Marko Marulić
<https://www.youtube.com/watch?v=PRoSFjy0eos>

Marulić na karti svijeta:
https://chavlek.github.io/foliummap_marulic/

3. FAZA: IZLOŽBA

Treća faza bila je predstavljanje provedenoga projekta izložbom za sve učenike, djelatnike i posjetitelje škole. Tijekom sata razrednika svi su učenici škole uz vodstvo voditeljica projekta razgledali izložbu, pogledali film, prelistali izložene knjige i stripove te samostalno istraživali i proučavali.

Godinom Marka Marulića proglašena je 2021. uz obljetnicu prvotiska Judite, a 2024. uz 500. obljetnicu njegove smrti.

ZAKLJUČAK

Učenici su rado obavljali zadatke i na svojoj dobi primjeren način usvojili temeljna znanja o važnosti Marka Marulića, a posjetitelji izložbe za projekt su imali samo lijepe i motivirajuće komentare. Cilj je projekta ostvaren – učenici su se upoznali s hrvatskom kulturnom i književnom baštinom, istraživali su i proučavali lik i djelo Oca Hrvatske Književnosti te uočili njegov utjecaj i u 16. stoljeću i danas, pola tisućljeća poslije njegove smrti. Ne manje važno, koristili su se alatima i usavršavali vještine važne za obrazovanje i život u 21. stoljeću. Takvi projekti pomiču okvire redovite nastave, zahtijevaju dodatni angažman i voditelja i učenika, ali i na osobit način doprinose učenju i osjećaju ostvarenosti nečega posebnog. Voditelji projekta produbljuju svoja znanja, ali i organizacijske i motivacijske sposobnosti. Kolegijalna podrška svakako je čimbenik koji obogaćuje osobnost i rad svakoga pojedinca tijekom takvih i sličnih projekata.

POSLIJE ZAKLJUČKA

Voditeljice projekta o provedenome su projektu izlagale na znanstvenom skupu *Povijest hrvatskoga jezika i digitalno doba – o 500. obljetnici smrti Marka Marulića* u okviru tematske cjeline *Marko Marulić u obrazovnome procesu*. Skup je održan u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, konkretno i znakovito u dvorani *Judita*, 21. i 22. studenoga 2024. godine, a organizirali su ga Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Institut za hrvatski jezik.

